

Molí de Ca l'Almiralló

La Pobla de Claramunt

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Avinguda Pompeu Fabra
Emplaçament	Al marge esquerra de la riera de Carme, a l'entrada sud-oest de la Pobla de Claramunt.
Alçada:	271

Coordenades:

Latitud:	41.54902
Longitud:	1.67308
UTM Est (X):	389334
UTM Nord (Y):	4600556

Classificació

Número de fitxa	08165 - 30
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII
Any	1756
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Li manca manteniment.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	BCIL per Acord Ple Consell Comarcal de l'Anoia. Número de registre 17181-I.
Data aprovació:	dt., 25/03/2025 - 12:00
Número inventari	IPA5914
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada

Titular: 9408602CG8090N0001US
Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell
Data de registre de la fitxa: ds., 01/06/2019 - 02:00

Descripció

És tracta d'una gran edificació quadrangular amb teulada a dues aigües, caracteritzada per ser feta en la seva major part (menys alguns murs de les façanes de la planta baixa) a base d'encofrat de tàpia, i amb les cantoneres fetes de blocs de travertí local. Té planta baixa, tres pisos i pis sota teulada i la portalada principal adovellada i orientada al sud, amb una creu inscrita en baix relleu. Es pot accedir directament al primer pis a partir d'una porta practicada a la façana oest, a la que s'hi accedeix mitjançant una escala exterior d'obra que permetia diferenciar els accessos a la zona de producció i la zona d'habitatge. Les piles que hi havia a la planta baixa es troben actualment al Museu Molí Paperer de Capellades; el canal d'entrada de l'aigua i la bassa ja no són visibles degut a l'adequació dels entorns com a horts. A la part superior de la façana oest encara s'hi pot veure un cartell de la postguerra amb la inscripció en lletres majúscules VISITANTE: NO DEJES DE ADMIRAR/ LAS BELLEZAS NATURALES DE LA/ POBLA DE CLARAMUNT. Es documenta la seva construcció l'any 1756 per part de Francesc Almirall, de renom "Almiralló" el qual era propietari d'un altre molí paperer al terme de la Torre de Claramunt. El 1773 apareix en el cadastre encara sota el mateix propietari Ara bé, sempre hi ha hagut la creença popular que mai va arribar a estar en funcionament com a molí paperer degut a un error en el càlcul del salt de l'aigua, tot i que altres fonts afirmen que va arribar a treballar durant dos o tres decennis, i de fet es documenta en funcionament l'any 1770 (hauria produït entre 1770 i 1798). La seva font d'energia fou sempre l'aigua de la riera de Carme.

Observacions:

A l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya apareix amb el nom de Ca l'Almiralló. També conegut com "Molí de cal Marió". L'elaboració del paper de draps o de fil té l'origen a la Xina. Dins la fabricació pre-industrial del paper, l'edifici que concentrava gairebé tot el procés productiu era el molí paperer, del qual hom pot distingir dos models. El primer era l'eòlic, molt representatiu de la comarca nord-holandesa de Zaanland; el segon es definia per l'ús de l'energia hidràulica i estava present arreu d'Europa. L'aplicació del molí hidràulic a la fabricació del paper està documentada per primer cop a partir de la segona meitat del segle XIII a la població italiana de Fabriano, tot i que foren els musulmans els que van introduir la tècnica a Europa, fet que explica que els molins paperers arribin a Catalunya des de terres valencianes a partir de l'Edat Mitjana. Aquest últim fou el model característic a Catalunya i, en concret, a la comarca de l'Anoia. Els molins anoiencs, com la majoria dels catalans, posseïen certs trets en comú amb la masia, ja que sovint es presentaven com edificis aïllats, amb una planta rectangular o quadrada. Constructivament el molí es basa en l'estructura de la crugia, com a model componible, el qual es conforma a través de murs de càrrega i voltes i embigats que descansen sobre els murs, substituint-se aquests, en la planta sotacoberta, per pilars i bigues de fusta. Sobre aquesta estructura bàsica es van realitzar edificacions més complexes fruit de l'ampliació d'algun dels apartats productius del molí. En aquests casos els edificis s'estructuraven al voltant d'un pati central.

Història

Descrit fins ara únicament com a edifici, una definició més àmplia del molí paperer ha d'incloure necessàriament la seva dedicació parcial a activitats agràries i/o altres manufactures. De fet el molí

comprenia una sèrie d'instal·lacions auxiliars de la fabricació del paper (la fusteria) o de tipus agrari (galliners, corrals, quadres, cort, cup, cellers, etc.) i una porció més o menys petita de terres de conreu. En la majoria de casos eren horts, vinyes, camps d'oliveres, de cereals o d'arbres fruiters. Fins i tot en els contractes d'arrendament apareixia l'obligació de cultivar les terres. Cal tenir molt present que el treball agrari dels paperers constituïa una part important dels ingressos familiars en un context definit per la pluriactivitat. Addicionalment es podien realitzar al molí activitats relacionades amb l'agricultura com la mòlta de gra o l'elaboració de vi o aiguardent. Aquesta varietat d'usos del molí, complementada amb la seva funció residencial, possibilitava afrontar la incertesa dels mercats, salvar l'estacionalitat del cicle productiu i diversificar els riscos. Amb freqüència el molí era resultat de la reconversió d'altres instal·lacions. A l'Anoia els principals exemples provenen dels batans de llana i dels molins fariners, però també es documenta la reutilització d'altres edificis. Tots s'adequaven als usos paperers amb una ampliació, la construcció del mirador i l'habilitació dels espais interiors. De vegades, en el mateix edifici on es fabricava el paper també es podien continuar les activitats originals (molí de farina, batà de llana, farga, etc.). Ja entrat el segle XIX es troben alguns exemples de convivència amb la filatura de cotó. Es poden distingir tres fases en el procés manual de fabricació de paper: la preparació de la matèria primera, la fabricació dels fulls i el procés d'acabat. La matèria primera era el drap vells (de lli, de canem i/o de cotó). La primera etapa del procés productiu, de caràcter preparatori, consistia en l'elaboració de la pasta, prèvia selecció del drap. L'objectiu final del procés de preparació era aconseguir una pasta neta d'impureses i de consistència homogènia. En una segona fase l'obtenció de fulls s'iniciava a partir de la transferència de la pasta des de les maces refinadores a la tina. Aquest recipient, que podia ser de pedra o de fusta, era el centre productiu del molí. A la tina la pasta es barrejava amb aigua fins a aconseguir la densitat justa per a cada tipus de paper. Tot seguit es formava el full amb la 'forma' o 'caixó' que feia les funcions de motllo. Els fulls es posaven, llavors, un sobre l'altre separats per baïetes de llana, acció que es coneixia com a "posta". La posta es premsava i es portava al mirador, on mà d'obra femenina la posava a assecar en uns estenedors plens de cordes de canem. Un cop secs, els fulls s'encolaven, operació que feia útil el paper per a l'escriptura o la impressió, es tornaven a premsar i es tornaven a portar al mirador, on els fulls es separen i es posaven a assecar. Finalment, el procés d'acabat pretenia millorar la qualitat i l'aspecte exterior del paper i consistia en el setinat del paper, en l'eliminació de les irregularitats de les vores dels fulls, el recompte i l'empaquetat. A partir del segle XIX, amb la industrialització, els processos es començaren a mecanitzar i la producció superà amb escreix el consum propi de Catalunya, per la qual cosa adquiriren molta importància les exportacions a la resta de l'estat espanyol i a les colònies americanes.

Bibliografia

-RIBA GABARRÓ, Josep (1960): Toponímia de la Pobla de Claramunt i del seu terme, ed. Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, Igualada, p. 62 -TORRAS i RIBÉ, Josep M. (1993): La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els 'qüestionaris' de Francisco de Zamora, ed. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona. -GUTIÉRREZ POCH, Miquel (1999): Full a full. La indústria paperera de l'Anoia (1700-1998): Continuïtat i modernitat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona. -ESTEVE FARRIOL, Josep; RIBAS CARDÚS, Martí (2008): Els molins paperers a Catalunya. Els casals del segle XVIII, Temes, 2, Rafael Dalmau Editor, Barcelona, p. 89. -SALAZAR ORTIZ, Natalia; SALES CARBONELL, Jordina (2011): "Molí Major", Mapa del Patrimoni Cultural de Carme, Diputació de Barcelona, Barcelona. -CORTÉS ELÍA, M. del Agua (2018a): Informe per tramitar la declaració com a BCIL: Molí de ca l'Almiralló, la Pobla de Claramunt, Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i Ajuntament de la Pobla de Claramunt. -
<http://invarquit.cultura.gencat.cat/Cerca/Fitxa?index=6&consulta=MCU0KzA4MTY1MyU=&codi=5914>

